

MULTILINGUAL ACADEMIC JOURNAL OF EDUCATION AND SOCIAL SCIENCES

The Implementation of Home Detention with the use of Electronic Surveillance in Greece

Symeon Mavridis

DOI Link: <http://dx.doi.org/10.46886/MAJESS/v9-i1/7328>

DOI: 10.46886/MAJESS/v9-i1/7328

Received: 17 June 2021, Revised: 19 July 2021, Accepted: 08 August 2021

Published Online: 20 August 2021

In-Text Citation: (Mavridis, 2021)

To Cite this Article: Mavridis, S. (2021). The Implementation of Home Detention with the use of Electronic Surveillance in Greece. *Multilingual Academic Journal of Education and Social Sciences*, 9(1), 233–245.

Copyright: © The Authors 2021

Published by Knowledge Words Publications (www.kwpublications.com)

This article is published under the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0) license. The full terms of this license may be seen at: <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

Vol. 9, No. 1, 2021, Pg. 233 - 245

<https://kwpublications.com/journals/journaldetail/MAJESS>

JOURNAL HOMEPAGE

Full Terms & Conditions of access and use can be found at
<https://kwpublications.com/pages/detail/publication-ethics>

Η εφαρμογή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση στην Ελλάδα

Δρ. Συμεων Μαυριδης

Μεταδιδακτορικός ερευνητής του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

The Implementation of Home Detention with the use of Electronic Surveillance in Greece

Dr. Symeon Mavridis

Postdoctoral researcher at the Department of Social Work, Democritus University of Thrace

Abstract

This paper investigates the alternative punishment of home detainment with the use of electronic surveillance which was introduced in Greek legislation in 2013. Initially, the research examines the broader historical and philosophical background of the new technological application which was gradually introduced in foreign countries since the middle of the '80s. The survey also examines the basic characteristics of the new monitoring tool which resembles with electronic bracelet. The research focuses on the ultimate goal of adopting the new electronic application. Moreover, the new mechanism of surveillance is examined in contrast with relevant types of punishment. What is more, the survey concentrates on the penal legislation as well as on the level of acceptance of the new measure by the detainees and prisoners in Greece. Finally, the survey analyzes the advantages and disadvantages of using the electronic bracelet and presents the necessary conclusions.

Keywords: Home Detention, Electronic Surveillance, Electronic Monitoring, Electronic Bracelet, Prisons

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία διερευνά τον καινούργιο σχετικά θεσμό του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση ο οποίος εισήχθη στην ελληνική νομοθεσία το 2013 και έκτοτε έχει εφαρμοστεί σε ορισμένες περιπτώσεις κατηγορουμένων. Μετά το εισαγωγικό μέρος, η έρευνα εξετάζει στο δεύτερο κεφάλαιο το ευρύτερο ιστορικό και φιλοσοφικό υπόβαθρο της νέας τεχνολογικής εφαρμογής, η οποία εισήχθη σταδιακά σε κράτη του εξωτερικού ήδη από τα μέσα

της δεκαετίας του '80. Συγχρόνως, καταγράφεται ο βασικός τρόπος λειτουργίας της νέας ηλεκτρονικής συσκευής (ηλεκτρονικό βραχιολάκι), η οποία λειτουργεί μέσω της αδιατάρακτης παροχής σημάτων μεταξύ ενός πομπού και ενός δέκτη. Ακολούθως, η κατ' οίκον ηλεκτρονική επιτήρηση αντιπαραβάλλεται με συναφείς ή αντίστοιχους θεσμούς που εφαρμόζονται διεθνώς όπως τον κατ' οίκον περιορισμό, την κατ' οίκον κράτηση, την κατ' οίκον φυλάκιση και την απαγόρευση κυκλοφορίας. Στη συνέχεια, η έρευνα εστιάζει στις βασικές προβλέψεις της ελληνικής νομοθεσίας όσον αφορά το νέο θεσμό. Βάσει της νομοθεσίας γίνεται αντιληπτό ότι αφορά όλους του κατηγορούμενους. Δηλαδή, δύναται να εφαρμοστεί εκούσια από υπόδικους, κατάδικους και κρατούμενους, κυρίως για κακουργήματα, δηλαδή για βαριά αδικήματα. Πρόκειται για ηπιότερο περιοριστικό όρο έναντι της δυσμενέστερης προσωρινής κράτησης για τους υπόδικους καθώς και εναλλακτικό τρόπο έκτισης της ποινής για τους κατάδικους και κρατούμενους υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Ακολούθως, η έρευνα επικεντρώνεται στην ελληνική εμπειρία του θεσμού, τα άτομα που υιοθέτησαν εθελοντικά τη νέα εφαρμογή, τα τεχνικά χαρακτηριστικά του ηλεκτρονικού βραχιολιού και τους φορείς που άπτονται της εποπτείας του συστήματος εφαρμογής, όπως είναι η αστυνομία και το υπουργείο Δικαιοσύνης. Ακόμα, εξετάζεται η πορεία του θεσμού και το εύρος της αποδοχής εκ μέρους των κατηγορουμένων. Κατόπιν, ερευνώνται τα βασικά πλεονεκτήματα του νέου θεσμού καθώς και τα προβλήματα, οι κίνδυνοι και οι δυσκολίες που πιθανώς ανακύπτουν από τη υλοποίηση της ηλεκτρονικής κατ' οίκον επιτήρησης. Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο εξάγονται τα αναγκαία συμπεράσματα της έρευνας ενώ η εργασία ολοκληρώνεται με την παράθεση όλης της χρησιμοποιηθείσας βιβλιογραφίας.

Ιστορική Αναδρομή

Η ιδέα της ηλεκτρονικής επιτήρησης των κρατουμένων ανήκει στον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Harvard Ralph Schwitzgebel η οποία προτάθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '60 για εγκληματίες με σοβαρές ψυχικές διαταραχές (Παπαθεοδώρου, 2009:126). Προς το τέλος της ίδιας δεκαετίας κατασκευάστηκε ένα «ηλεκτρονικό σύστημα για την εποπτεία ατόμων με ψυχικές ασθένειες» (Γκούβα, 2006:82). Ως μέτρο εντάσσεται στη ευρύτερη λογική της παρακολούθησης των πολιτών μέσω της τεχνολογίας για λόγους αντεγκληματικής και σωφρονιστικής πολιτικής. Ιστορικά, ο Άγγλος Jeremy Bentham ήταν ο πρωτεργάτης της φιλοσοφίας του Πανοπτισμού (Panoptism), δηλαδή της αδιάλειπτης παρακολούθησης των κρατουμένων, ο οποίος εφάρμοσε εξελιγμένα σχέδια επιτήρησης σε φυλακές. Από τους σύγχρονους μελετητές ξεχωρίζει ο Foucault (2011) ο οποίος εστίασε στην εξέλιξη και το νόημα του ποινικού εγκλεισμού. Το 1983, ο J. Love, ένας δικαστής από το Νέο Μεξικό, υιοθέτησε πιλοτικά το ηλεκτρονικό βραχιόλι αντί της στερητικής της ελευθερίας ποινής ενώ ο Καναδάς ακολούθησε το 1987. Στις ΗΠΑ, σε επίπεδο πολιτειών, η πρώτη πολιτεία που το εφάρμοσε ήταν η Φλόριντα. Ακολούθως, στην Ευρώπη η Μ. Βρετανία εισήγαγε πρώτη την τεχνολογική εφαρμογή το 1991 (Criminal Act), η Σουηδία το 1994, η Ολλανδία το 1995, η Γαλλία το 1997 (PSEM - Le placement sous surveillance électronique mobile), η Ελβετία το 1999, το Βέλγιο το 2000, η Ισπανία το 2001, η Εσθονία το 2006 ενώ με την έναρξη της νέας χιλιετίας αποτέλεσε σύνηθες εργαλείο επιτήρησης σε πολλές χώρες σε όλο τον κόσμο (Παπαθεοδώρου, 2009:127; Κουράκης, 2015:2). Μέχρι το 2015, παγκοσμίως 500.000 άτομα βρίσκονταν σε καθεστώς ηλεκτρονικής επιτήρησης με βραχιολάκι, σε εξήντα τέσσερις χώρες του κόσμου (Λαμπρόπουλος, 2015). Θεωρητικά, η κύρια αιτία θέσπισης του μέτρου ήταν ο υπερπληθυσμός των φυλακών σε

συνδυασμό με την πεποίθηση ότι η τεχνολογία μπορεί να αξιοποιηθεί προς όφελος των ανθρώπων ενώ το ισχυρό λόμπι της βιομηχανίας της ασφάλειας στήριξε με θέρμη το εγχείρημα (Γκούβα, 2006:81-82).

Η ηλεκτρονική επιτήρηση (electronic monitoring - EM) παρουσιάζεται με ποικίλες ορολογίες όπως τηλεπτήρηση ή τηλεμετρική των κρατουμένων. Στην αγγλική γλώσσα προτιμάται και ο όρος *electronic tagging*. Αποτελεί είτε περιοριστικό όρο, κυρίως προς αποφυγή της προσωρινής κράτησης, είτε (οιονεί) εναλλακτική έκτιση της επιβληθείσας ποινής είτε μέτρο ασφάλειας (Παπαθεοδώρου, 2009:152; Κουράκης, 2015:1). Κατά την άποψη του Παραρά (2015) ο περιορισμός δεν αποτελεί ποινή αλλά μέτρο διότι είναι εθελοντικό και περισσότερο ήπιο από τον διαρκή εγκλεισμό της φυλακής. Η ανωτέρω εκούσια εξωιδρυματική ηλεκτρονική επιτήρηση εφαρμόζεται είτε στην προδικασία στους υπόδικους, δηλαδή για συλλαμβανόμενους ή κατηγορούμενους (προδικαστική προσωρινή κράτηση) είτε αργότερα, μετά την απαγγελία της ποινής στους κατάδικους και κρατούμενους κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης της ποινής και στο πλαίσιο της χορήγησης αδειών.

Στην πράξη, ο περιορισθείς εντός της οικία του, παρακολουθείται από τις αρχές είτε με εξελιγμένα τεχνολογικά μέσα γεωεντοπισμού τύπου GPS (Global Positioning System) είτε με ραδιοσυχνότητες (Radio -Frequency, RF). Στις ΗΠΑ, από το 2011 και εντεύθεν, η τεχνολογία επιτήρησης των κρατουμένων με γεωεντοπισμού υπερτερεί της τεχνολογίας με ραδιοσυχνότητες (Fahy et al., 2016). Η συγκεκριμένη τεχνολογία βρίθεται πολλών εφαρμογών όπως στα αυτοκίνητα για την αποτροπή και την εξιχνίαση των κλοπών. Πρακτικά, ο περιορισθείς, ένεκα κάποιου εγκλήματος, φοράει ένα ειδικό ηλεκτρονικό βραχιόλι (βραχιόνα, *electronic bracelet*) στις κνήμες των ποδιών του ή στους καρπούς των χεριών του, το οποίο φέρει ενσωματωμένο πομπό. Μάλιστα, τα τελευταία χρόνια διεξάγονται συζητήσεις από ιδιωτικούς παρόχους υπηρεσιών ασφαλείας αντικατάστασης του ηλεκτρονικού βραχιολιού με υποδόριο μικροσίπ κυρίως με το πρόσχημα του περιορισμού των δυσμενών ψυχολογικών επιπτώσεων από τη δημόσια εκφορά του βραχιολιού (Παπαθεοδώρου, 2009:146). Ήδη, δυστυχώς, εδώ και δύο δεκαετίες, παρά τις όποιες επιφυλάξεις, η εμφύτευση μικροσίπ σε ανθρώπους αναπτύσσεται διαρκώς π.χ. για επαγγελματικούς λόγους (Γκέρδης, 2018).

Ο έλεγχος και η επιτήρηση των ατόμων υπό ηλεκτρονικό κατ' οίκον περιορισμό διεξάγεται είτε με το ενεργητικό σύστημα που εφαρμόστηκε σε πρώτη φάση είτε με το παθητικό σύστημα που είναι μεταγενέστερο και θεωρείται πιο φιλικό και ανθρώπινο. Στο ενεργητικό σύστημα ο πομπός του βραχιολιού εκπέμπει σήμα σε μία συσκευή η οποία συνδέεται με το τηλέφωνό. Αν κοπεί ξαφνικά η λήψη του σήματος από τον υπολογιστή που βρίσκεται στο κέντρο παρακολούθησης των αρχών επεμβαίνει η αστυνομία. Αντίθετα, το παθητικό σύστημα βασίζεται στην αναγνώριση της φωνής μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τη βοήθεια μηχανημάτων εξακρίβωσης φωνής (Γκούβα, 2006:82-83). Παραλλαγή του ενεργητικού συστήματος είναι το *tracking* στο οποίο ο επιτηρούμενος στέλνει μέσω πομπού σήματα τα οποία τον αποτρέπουν να παραβεί την «επιτρεπόμενη περιμετρική ζώνη» (*celluracells*). Ο Παπαθεοδώρου (2009:130) αναφέρει ότι ο πομπός είναι εξοπλισμένος με φωτοκύτταρα τα οποία αναγνωρίζουν τον φορέα ο δε δέκτης που συνδέεται με το τηλέφωνο διαβιβάζει τα σήματα στον υπολογιστή του κέντρου ελέγχου. Ενίοτε, πρόσθετα μέτρα επιτήρησης

λαμβάνονται όπως περιμετρικά συστήματα ασφάλειας με τη χρήση κλειστών κυκλωμάτων τηλεόρασης, παλμικών καλωδιακών συστημάτων και μικροκυμάτων. Επιπροσθέτως, για λόγους ασφάλειας, ως απόδραση τεκμαίρεται είτε η παραβίαση μια ακτίνας δράσης όπου επιτρέπεται ο περιορισθείς να κυκλοφορεί ελεύθερα είτε η άνευ αδείας απομάκρυνση από την οικία. Οι συνομιλίες όμως εντός της οικίας για λόγους αξιοπρέπειας και σεβασμού της ιδιωτικής ζωής δεν παρακολουθούνται και δεν καταγράφονται.

Διεθνώς, ο κατ' οίκον περιορισμός με ή και χωρίς ηλεκτρονική επιτήρηση εμφανίζεται με διάφορες ονομασίες όπως «τοποθέτηση υπό (κινητή) ηλεκτρονική επιτήρηση», home confinement (κατ' οίκον περιορισμός, ελαφριάς μορφής, στον οποίο ο επιτηρούμενος μένει σπίτι τη νύχτα), home detention (αυστηρή κατ' οίκον κράτηση, στην οποία ο επιτηρούμενος δύναται να απομακρυνθεί από την οικία σε καθορισμένες ώρες και μόνο για σπουδαίο λόγο όπως εργασία ή ένεκα κινδύνου της υγείας), curfew / couvre feu (απαγόρευση κυκλοφορίας - συνήθως τις βραδυνές ώρες 7μ.μ. - 7π.μ.), και home incarceration, η οποία είναι εξαιρετικά αυστηρή κατ' οίκον φυλάκιση, στην οποία ο επιτηρούμενος μόνο σε εξαιρετική περίπτωση μπορεί να εξέλθει εκ της οικίας. Δηλαδή, στην τελευταία περίπτωση βρίσκεται σχεδόν πάντα μέσα στο σπίτι του (Παπαθεοδώρου, 2009:129-130; Κουράκης, 2015:6; Τουργέλης, χ.χ.). Ο Τουργέλης (χ.χ.) αναφέρει επιπλέον τους συναφείς όρους domicile restriction, house arrest και home arrest. Από τους διάσημους κατηγορούμενους που δοκίμασαν το ηλεκτρονικό βραχιόλι με κατ' οίκον περιορισμό ξεχωρίζουν ο άλλοτε Γενικός Διευθυντής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου Ντομινίκ Στρος - Καν το 2011, η Πάρις Χίλτον, η Λίντσεϊ Λόχαν και εσχάτως το 2021 ο πρώην Πρόεδρος της Γαλλίας Νικολά Σαρκοζί (Γιάνναρου, 2012).

Η νομοθετική ρύθμιση του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονικά μέσα στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, ο νέος θεσμός εισήχθη με το Ν. 4205/2013 (ΦΕΚ Α' 242/6-11-2013) ο οποίος έφερε τον τίτλο: «Ηλεκτρονική επιτήρηση υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια και άλλες διατάξεις». Ο νέος νόμος τροποποίησε κρίσιμες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα (Π.Κ.) και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας (Κ.Π.Δ.). Σήμερα, βάσει του άρ. 282 Κ.Π.Δ., στο στάδιο της προδικασίας είναι δυνατόν να επιβληθεί κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση εάν υπάρχουν σοβαρές και επαρκείς ενδείξεις ενοχής του κατηγορούμενου (282 παρ. 1 Κ.Π.Δ.). Ο σκοπός της ρύθμισης είναι η αποτροπή τέλεσης νέων αδικημάτων και η εξασφάλιση της παράστασης του επιτηρούμενου ενώπιον του δικαστηρίου ή μεταγενέστερα στο στάδιο της εκτέλεσης της απόφασης (άρ. 282 παρ. 2 Κ.Π.Δ.). Δεδομένου ότι η προσωρινή κράτηση (παλαιά προφυλάκιση) στα καταστήματα κράτησης (φυλακές) είναι μια ιδιαίτερα επαχθής και δυσμενής εξέλιξη για τον κάθε κατηγορούμενο, ο κατ' οίκον περιορισμός δίνει διέξοδο όταν ο ανακριτής και ο εισαγγελέας κρίνουν ότι ούτε οι λοιποί ηπιότεροι περιοριστικοί όροι δεν επαρκούν (π.χ. εγγύηση ή τακτική επίσκεψη στο αστυνομικό τμήμα ή απαγόρευση εξόδου από τη χώρα - βλ. άρ. 283 Κ.Π.Δ.) αλλά ούτε από την άλλη η δυσμενέστερη προσωρινή κράτηση είναι αναγκαία (282 παρ. 3 Κ.Π.Δ.). Για αυτόν τον λόγο, ο συγκεκριμένος περιοριστικός όρος περιγράφεται και ως «ενδιάμεση ποινή» (Παπαθεοδώρου, 2009:151). Ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση μπορεί να επιβληθεί μόνο για σοβαρά αδικήματα και ειδικότερα για κακουργήματα ή κατ' εξαίρεση και «για το πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή» (άρ. 284 παρ. 2 και παρ. 4 Κ.Π.Δ.). Αποτελεί παράδοξο ότι ο Έλληνας νομοθέτης θέσπισε το

ηλεκτρονικό βραχιόλι για βαριά αδικήματα τη στιγμή που ιστορικά το μέτρο αρχικά εισήχθη «για μικρής βαρύτητας αδικήματα» (Γκούβα, 2006:81).

Το βασικό άρθρο που ρυθμίζει την κατ' οίκον ηλεκτρονική επιτήρηση είναι το άρ. 284 Κ.Π.Δ. Βάσει αυτού γίνεται αντιληπτό ότι η κατ' οίκον επιτήρηση λαμβάνει ευρύτερα χαρακτηριστικά και μπορεί να συντελείται πέραν της προσωπικής οικίας, σε κτήριο ή σύμπλεγμα κτηρίων ή ακόμα και σε «ευρύτερη περιοχή γύρω από τον τόπο διαμονής ή κατοικίας του κατηγορουμένου» ώστε ο περιορισθείς να μπορεί να καλύπτει τις βασικές βιοτικές του ανάγκες. Σε κάθε δε περίπτωση η διαμονή του επιτηρούμενου θα πρέπει να είναι γνωστή. Επίσης, στα πλαίσια της κύριας αρχής της μη αυτοενοχοποίησης ο ηλεκτρονικός κατ' οίκον περιορισμός συντελείται μόνο ύστερα από αίτηση του κατηγορουμένου (άρ. 284 παρ. 5 Κ.Π.Δ.). Ακόμα, οι ανωτέρω διατάξεις εφαρμόζονται με ορισμένες διαφοροποιήσεις και στους ανήλικους άνω των δέκα πέντε ετών για πράξεις του άρ. 127 Π.Κ. (άρ. 284 παρ. 7 Κ.Π.Δ.). Σε περίπτωση, δε, που ο περιορισθείς δεν συμμορφώνεται με τις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση είναι δυνατή η αντικατάσταση του μέτρου με τη δυσμενέστερη προσωρινή κράτηση. Επίσης, βάσει του άρ. 284 παρ. 2, η ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση δεν χορηγείται σε δραπετές, φυγόποινους, φυγόδικους, σε όσους παραβίασαν περιορισμούς διαμονής και σε όσους υπάρχει κίνδυνος υποτροπής (π.χ. ύπαρξη προηγούμενης καταδίκης με ίδια πράξη).

Συγχρόνως, πέραν από την περίπτωση της ηλεκτρονικής κατ' οίκον επιτήρησης στους υπόδικους στο στάδιο της προδικασίας, το εν λόγω μέτρο εφαρμόζεται κατόπιν αιτήσεως του ενδιαφερομένου και στο στάδιο της εκτέλεσης της ποινής στους κατάδικους και κρατούμενους. Το καθοριστικό άρθρο είναι το αναδιαμορφωμένο άρ. 110Α Π.Κ. το οποίο παραπέμπει ευθέως στο άρ. 284 Κ.Π.Δ. Βάσει αυτού μπορεί να πραγματοποιηθεί απόλυση υπό τον όρο της κατ' οίκον έκτισης της ποινής με ηλεκτρονική επιτήρηση σε όσους έχουν εκτίσει ένα μέρος της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Για τη φυλάκιση, ο ελάχιστος χρόνος έκτισης είναι το ένα πέμπτο, για την πρόσκαιρη κάθειρξη τα δύο πέμπτα, για την ισόβια κάθειρξη δεκατέσσερα έτη, σε κάθε δε περίπτωση ο περιορισθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι δύο έτη. Από τις ανωτέρω προϋποθέσεις παρατηρούμε ότι η ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση αποτελεί άτυπο προστάδιο της «απόλυσης υπό τον όρο της ανάκλησης» του νέου άρ. 105B του Π.Κ. στο οποίο προβλέπεται για τη φυλάκιση ότι ο ελάχιστος χρόνος έκτισης είναι τα δύο πέμπτα, για τη πρόσκαιρη κάθειρξη τα τρία πέμπτα και για την ισόβια κάθειρξη τουλάχιστον είκοσι έτη σε κάθε δε περίπτωση ο περιορισθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει είκοσι πέντε έτη. Πρακτικά, ο καταδικασμένος μπορεί να εκτίσει ένα τμήμα με ηλεκτρονική επιτήρηση στο σπίτι του και ακολούθως να απολυθεί υπό όρο (άρ. 105B Π.Κ.). Σχετικό είναι το βούλευμα του ΣυμβΕΦΘεσ234/2016. Ακόμα, βάσει της ΟΛΑΠ (ποιν) 2/2018, όσον αφορά τη συμπλήρωση της διάρκειας του περιοριστικού όρου του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, δεν προσμετράται ο χρόνος της τυχόν «προηγούμενης προσωρινής κράτησης του κατηγορουμένου, η οποία αντικαταστάθηκε με τον όρο αυτό». Δηλαδή, η ηλεκτρονική επιτήρηση κατ' οίκον δεν ταυτίζεται με την προσωρινή κράτηση.

Επιπλέον, βάσει της παρ. 6 του άρ. 110Α Π.Κ. ο επιτηρούμενος, με το ηλεκτρονικό βραχιόλι, μπορεί να απουσιάζει ορισμένες ώρες εκτός της οικίας του για εργασιακούς, εκπαιδευτικούς ή επαγγελματικούς λόγους ή λόγω συμμετοχής σε προγράμματα απεξάρτησης

(οι ώρες ρυθμίζονται από δικαστικές αρχές). Σε κάθε, όμως, περίπτωση, οι αρχές δεν είναι υποχρεωμένες να κάνουν δεκτό το αίτημα για ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση (άρ. 110Α παρ. 7 Π.Κ.). Ακόμα, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τους όρους της επιτήρησης, η απόλυση μπορεί να ανακληθεί (άρ. 110Α παρ. 8 Π.Κ.) ή ακόμα και να αρθεί αν τελεστεί νέο σοβαρό αδίκημα (άρ. 110Α παρ. 9 Π.Κ.). Όσον αφορά δε τους ανηλίκους έχουν θεσπιστεί αντίστοιχες διατάξεις για την υπό όρο απόλυση με κατ' οίκον περιορισμό με ηλεκτρονική επιτήρηση στο άρ. 129Α Π.Κ.

Οι ευεργετικές διατάξεις της ηλεκτρονικής επιτήρησης παρατείνονται και στους κρατούμενους όσον αφορά το καθεστώς των αδειών βάσει του Σωφρονιστικού Κώδικα (Ν. 2776/1999). Η επιτήρηση μπορεί να είναι απλά ηλεκτρονική (χωρίς κατ' οίκον περιορισμό) όπως προβλέπεται στο άρ. 54 παρ. 4 του ανωτέρω νόμου για τις άδειες κρατούμενων με ειδικά χαρακτηριστικά (π.χ. αλλοδαποί, άστεγοι, άτομα χωρίς οικογένεια) ή με κατ' οίκον περιορισμό όταν πρόκειται να χορηγηθούν τακτικές άδειες, λίγων ημερών, σε βαρυποινίτες, δηλαδή «όταν ο κατάδικος εκτίει ποινή ισόβιας ή εικοσιπενταετούς κάθειρξης» (άρ. 56 παρ. 3 και παρ. 6). Ακόμα, ειδικές, ευμενείς διατάξεις έχουν θεσπιστεί, υπό προϋποθέσεις, για τις εκπαιδευτικές άδειες, βάσει των οποίων φοιτητές δύνανται να εξέρχονται από τη φυλακή με τη χρήση ηλεκτρονικού βραχιολιού «εφόσον έχουν με επιτυχία παρακολουθήσει το ένα τρίτο (1/3) των μαθημάτων και εργαστηρίων» (άρ. 58 παρ. 1).

Οι ελληνικές αρχές και ο νομοθέτης γνωρίζουν πως οι επιτηρούμενοι μπορεί να έχουν μια σχέση υποτροπής στο έγκλημα, αν όχι μια ροπή ή έστω κάποια μορφή επικινδυνότητας. Για αυτό το λόγο, μπροστά στον κίνδυνο μιας εκ προθέσεως φθοράς του ηλεκτρονικού βραχιολιού και πιθανής απόδρασης ενός κακοποιού, με τεράστιο αντίκτυπο σε κοινωνικό επίπεδο, έχει θεσπιστεί παραπλεύρως η νέα διάταξη του άρ. 173Α Π.Κ. η οποία φέρει τον τίτλο «παραβίαση περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση» και έχει ως περιεχόμενο την με πρόθεση φθορά του συστήματος ηλεκτρονικής επιτήρησης. Στην Ελλάδα, έχει ήδη καταγραφεί ανάλογο γεγονός απόδρασης με απομάκρυνση του ηλεκτρονικού βραχιολιού (Λαγάνης, 2016). Από την άλλη, για να υπάρχει μια ελάχιστη προστασία της προσωπικότητας, από την πλευρά των δικαιωμάτων των επιτηρούμενων, βάσει του άρ. 4 του Ν. 4205/2013 τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται θα πρέπει να είναι μόνο όσα σχετίζονται και είναι αναγκαία και πρόσφορα για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης της επιτήρησης, με σκοπό την αποτροπή και την πρόληψη διάπραξης νέων εγκλημάτων. Παράλληλα, τα δεδομένα προστατεύονται βάσει οδηγιών της Ανεξάρτητης Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Κατ' εφαρμογή του Ν. 4205/2013 εκδόθηκε το εκτελεστικό προεδρικό διάταγμα 62/2004 για «τη λειτουργία του θεσμού της ηλεκτρονικής επιτήρησης υπόδικων, κατάδικων και κρατούμενων σε άδεια και την πιλοτική εφαρμογή του». Από τις σχετικές διατάξεις κρίσιμο είναι να αναφερθεί ότι η επιτήρηση περιλαμβάνει την παρακολούθηση εντός της κατοικίας αλλά και την κίνηση εκτός αυτής. Επίσης, η δαπάνη της συσκευής βαρύνει τον κρατούμενο ή υπόδικο αλλά αν υπάρχει οικονομική αδυναμία το κόστος το επιφορτίζεται το Δημόσιο. Σε κάθε περίπτωση, το ημερήσιο κόστος βάσει της νομοθεσίας δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 15 ευρώ. Το 2016 το μέγιστο ημερήσιο κόστος για κάθε επιτηρούμενο ήταν 12,92 ευρώ (Παπαδόπουλος, 2016β). Για να είναι όμως βιώσιμο το μέτρο θα πρέπει να χρησιμοποιείται τουλάχιστον από

πενήντα υπόδικους ή κατάδικους καθώς το κόστος του προϋπολογισμού για το πρόγραμμα επιτήρησης είναι ένα εκατομμύριο ευρώ (Παπαδόπουλος, 2016β). Το ηλεκτρονικό βραχιόλι τοποθετείται πάνω από τον αστράγαλο ή αν δεν το επιτρέπουν λόγοι υγείας στον καρπό του χεριού. Η μόνη απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ύπαρξη σταθερής τηλεφωνικής σύνδεσης στο σπίτι του επιτηρουμένου. Από την άλλη, ο επιτηρούμενος θα πρέπει να είναι προσεκτικός και να μην παραβιάσει με δική του υπαιτιότητα τους όρους της ηλεκτρονικής κατ' οίκον επιτήρησης όπως π.χ. θα πρέπει να μην προξενήσει φθορά στη συσκευή και να συνεργάζεται με τον ιδιώτη - ανάδοχο που έχει αναλάβει την εποπτεία του συστήματος.

Η Πρακτική εφαρμογή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονικά μέσα στην Ελλάδα

Η Ελλάδα πολλές φορές βρέθηκε αντιμέτωπη με το πρόβλημα του υπερπληθυσμού στις ελληνικές φυλακές αλλά και εναγόμενη και καταδικαζόμενη στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για απαράδεκτες συνθήκες κράτησης κρατούμενων στις ελληνικές φυλακές. Οι υποθέσεις *Nieciecki v. Greece* στον Κορυδαλλό (α.π. 1677/11, 4.12.2012, § 47 επ.) με αποζημίωση 6.400 ευρώ και *Tzamalīs and Others v. Greece* (α.π. 15894/09 - 4.12.2012, § 37 επ.) με συνολική αποζημίωση 131.500 ευρώ είναι ενδεικτικές. Η βασική παραβίαση που συντελείται στρέφεται κατά του άρ. 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) περί απαγόρευσης των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, δηλαδή πρακτικά κάποιος κρατούμενος διαθέτει μικρότερο από 3 τ.μ. ατομικό χώρο στη φυλακή (Τσουνάκου - Ρουσιά, 2017). Στην Ελλάδα, το 2021, το ανεκτό όριο αξιοπρεπούς διαβίωσης στις φυλακές είναι 9.700 κρατούμενοι, όταν σε αυτές βρίσκονται 11.400 (Σουλιώτης, 2021). Ακόμα, μόνο την πενταετία 2010-2015 η Ελλάδα πλήρωσε 1,5 εκατομμύρια ευρώ λόγω καταδικαστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΑΔ) σχετικά με παραβιάσεις δικαιωμάτων κρατούμενων εντός των ελληνικών φυλακών, όπως κακές συνθήκες εγκλεισμού, νοσηλείας και υπερπληθυσμού (Λαμπρόπουλος, 2015).

Ως εκ τούτου, στην Ελλάδα, πολλά μέτρα που αποσκοπούν στην αποσυμφόρηση των φυλακών, έλαβαν σάρκα και οστά όπως ειδικότερα η κατ' οίκον ηλεκτρονική επιτήρηση. Ο πρώτος που χρησιμοποίησε τον συγκεκριμένο περιοριστικό όρο το 2015 ήταν ένας Βρετανός υπόδικος, κατηγορούμενος σε μεγάλη υπόθεση υπεξαίρεσης χρημάτων εις βάρος του Δημοσίου. Ο δεύτερος ήταν Έλληνας (Παπαδόπουλος, 2016). Η χρησιμοποιούμενη ηλεκτρονική συσκευή έχει βάρος 70 γραμμάρια, είναι αδιάβροχη στα πέντε μέτρα βάθος και φοριέται στο πόδι (αστράγαλο). Αν ο επιτηρούμενος απομακρυνθεί από την οικία παραπάνω από πέντε λεπτά η ιδιωτική εταιρεία-ανάδοχος G4S, η οποία αποτελεί πολυεθνική εταιρεία παροχής υπηρεσιών ασφάλειας, τηλεφωνεί στην κατοικία του επιτηρούμενου. Τότε, αν ο επιτηρούμενος δεν απαντήσει, ενημερώνεται η Αστυνομία με την εξής σειρά: Άμεση Δράση, οικείο αστυνομικό τμήμα της περιοχής που διαβιεί ο επιτηρούμενος, Διεύθυνση Ασφαλείας της περιοχής και παράλληλα ενημερώνεται μια τριμελής Επιτροπή Εποπτείας του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Λαμπρόπουλος 2015; Παπαδόπουλος 2016).

Οι δύο πρώτοι επιτηρούμενοι συνδέονταν με την υπόθεση Energa. Ο τρίτος άνθρωπος που εντάχθηκε στο πρόγραμμα ηλεκτρονικής επιτήρησης ήταν ένας φοιτητής του Τ.Ε.Ι. της Αθήνας, ο οποίος έκανε χρήση των εκπαιδευτικών αδειών. Στη δική του περίπτωση η ανάδοχος-

εταιρεία G4S χρησιμοποίησε για πρώτη φορά ένα βραχιόλι με γεωεντοπισμό (GPS) βάρους 150 γραμμαρίων. Η συσκευή ήταν αδιάβροχη και έμοιαζε με υπερμεγέθες ρολόι. Το 2016, το κόστος του κάθε ηλεκτρονικού βραχιολιού ανερχόταν σε 3.000 ευρώ (Λαγάνης, 2016). Ο φοιτητής ήταν υποχρεωμένος να φορά το βραχιόλι στο πόδι, δύο φορές την εβδομάδα, όταν θα παρακολουθούσε εργαστήρια στο Τ.Ε.Ι. Στην περίπτωση του φοιτητή εφαρμόστηκε η διάταξη του άρ. 58 παρ. 1 του Σωφρονιστικού Κώδικα για τις εκπαιδευτικές άδειες. Το τελευταίο εδάφιο του συγκεκριμένου άρθρου ορίζει ότι σε κατάδικους και υπόδικους «φοιτητές και σπουδαστές, εφόσον έχουν με επιτυχία παρακολουθήσει το ένα τρίτο (1/3) των μαθημάτων και εργαστηρίων (...) επί ένα ακαδημαϊκό εξάμηνο, μπορεί να χορηγείται άδεια με ηλεκτρονική επιτήρηση, χωρίς περιορισμούς του δεύτερου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 282 του Κ.Π.Δ.» (Κόλλια, 2016).

Όμως, παρά τη διαφήμιση από τα ΜΜΕ, την πρακτική δυνατότητα απομάκρυνσης από το τοξικό περιβάλλον της φυλακής αλλά και τις υψηλές προσδοκίες του Υπουργείου Δικαιοσύνης, που απέβλεπε στην αποσυμφόρηση των φυλακών, το ηλεκτρονικό βραχιολάκι δεν έχει τύχει σημαντικής αποδοχής από υπόδικους και κατάδικους στην Ελλάδα (Καραμανώλη, 2017). Μέχρι τον Νοέμβριο του 2016 μόνο έντεκα άτομα είχαν τοποθετήσει το ηλεκτρονικό βραχιολάκι (Παπαδόπουλος, 2016β). Τον Φεβρουάριο του 2020 οι ηλεκτρονικά επιτηρούμενοι είχαν φτάσει περίπου τους δεκαπέντε (Δημητριανάκης, 2020). Αντίθετα, σε άλλα κράτη, όπως π.χ. στις ΗΠΑ, η ηλεκτρονική επιτήρηση των κατηγορουμένων και καταδικασμένων αυξήθηκε τη δεκαετία 2005-2015 κατά 140%, από 53.000 άτομα το 2005 σε 125.000 άτομα το 2015 (Fahy et al., 2016).

Πλεονεκτήματα και Προβληματισμός

Το βασικό πλεονέκτημα του μέτρου είναι οι ανθρώπινες συνθήκες διαβίωσης εντός της οικίας του επιτηρούμενου, η συνέχιση έστω και υποτυπωδώς ορισμένων εργασιακών, εκπαιδευτικών, αθλητικών και ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και η σταθερή και εύκολη επικοινωνία με την οικογένεια, τους φίλους αλλά και άλλους επαγγελματίες όπως οι δικηγόροι, δηλαδή η απαλλαγή των φθοροποιών «δεινών της φυλάκισης». Παράλληλα, αποφεύγεται ο αλγινός στιγματισμός της φυλάκισης και ο επικίνδυνος συγχρωτισμός με άλλους εγκληματίες, κατάσταση που δύναται να οδηγήσει μελλοντικά στην υποτροπή (Κουράκης, 2015:4). Επιπροσθέτως, ομαλοποιείται και διευκολύνεται η επανένταξη των ατόμων στην κοινωνία γεγονός που αποτελεί βασικό πλην όμως δύσκολο στόχο της σωφρονιστικής πολιτικής. Άλλωστε, βάσει ερευνών προκύπτει ότι και οι ίδιοι οι επιτηρούμενοι προτιμούν την ηλεκτρονική επιτήρηση έναντι της φυλακής. Ακόμα, το ηλεκτρονικό βραχιόλι θεωρείται «οικονομικά προσιτότερο συγκριτικά με το κόστος διαβίωσης ενός κρατούμενου σε σωφρονιστικό κατάστημα» (Παπαθεοδώρου, 2009:138). Στις ΗΠΑ, «το ημερήσιο κόστος ανά κρατούμενο μειώνεται κατά 50% σε σχέση με την παραμονή τους στη φυλακή» (Γιάνναρου, 2012). Τέλος, καταπολεμείται και ο υπερπληθυσμός στις φυλακές κατάσταση που έχει καταγγεληθεί επανειλημμένως στο ΕΔΑΔ. Όσον αφορά, δε, τον κίνδυνο απόδρασης βαρυποινιτών και επικίνδυνων εγκληματιών, τα περιστατικά αφαίρεσης του βραχιολιού παγκοσμίως είναι πολύ λίγα και κυμαίνονται από 0,05 έως 2%. Φυσικά, ο κίνδυνος απόδρασης δεν μπορεί να εξαλειφθεί πλήρως λόγω του κεκτημένου της χορήγησης αδειών σε κρατούμενους. Στην Ελλάδα, την τριετία 2010-2012 τα άτομα που δεν επέστρεψαν από τις άδειες ήταν 324 κρατούμενοι σε 12.004

άδειες, δηλαδή ένα μικρό ποσοστό του 2,7% (Λαμπρόπουλος, 2015). Τέλος, ενθαρρυντικά είναι και τα αποτελέσματα στο ζήτημα της υποτροπής όπου καταγράφηκε σε σχετική έρευνα μείωση κατά 16% της διάπραξης νέων αδικημάτων σε διάστημα ενός έτους μετά τον τερματισμό της επιτήρησης έναντι όσων είχαν επιλέξει την παραδοσιακή έκτιση στις φυλακές (Williams and Weathebum, 2019).

Τα προβλήματα από την εισαγωγή του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση βασίζονται στην παραβίαση ή τον μετριασμό της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, της ιδιωτικής ζωής του κρατουμένου, του ασύλου της κατοικίας και στοιχειωδών προσωπικών δεδομένων του. Δεν είναι τυχαίο πως αντίστοιχες πρακτικές παρακολούθησης έχουν υιοθετηθεί πολλές φορές κατά το παρελθόν από ολοκληρωτικά καθεστώτα και δικτατορίες. Επίσης, η κριτική εστιάζει στην μετατροπή ή τον σταδιακό εθισμό της κοινωνίας σε μια ολοκληρωτική κοινωνία ελέγχου όπου όλοι θα παρακολουθούνται. Ο Μεγάλος Αδελφός καταδοκεί (Όργουελ, 1978) και ο δυστοπικός «Κανούργιος Κόσμος» του Χάξλεϋ (2002) ανατέλλει. Ήδη, τα ηλεκτρονικά μέσα κατοπτισμού παγκοσμίως έχουν εξαπλωθεί σε πολύ μεγάλο βαθμό και πλέον είναι λίγοι οι χώροι όπου ένας άνθρωπος δεν παρακολουθείται, ιδίως μέσω του διαδικτύου ή καμερών (Ρήγου, 2014). Οι ψηφιακές τεχνολογίες έχουν οδηγήσει σε επιτηρούμενες κοινωνίες (Πανούσης, 2008:69). Παράλληλα, οι επιτηρούμενοι ενίοτε αντιμετωπίζουν τεχνολογικά προβλήματα στις συσκευές (π.χ. ελλειπές σήμα, κακή σύνδεση) ενώ ακόμα έχουν παρατηρηθεί σοβαρά προβλήματα υγείας (π.χ. παθολογικά, καρδιολογικά) από την παρατεταμένη χρήση του ηλεκτρονικού βραχιολιού (Παπαθεοδώρου, 2009:141-142). Το χειρότερο όμως στοιχείο που ανέδειξε η εμπειρική εφαρμογή είναι ότι «σε καμία από τις χώρες όπου το μέτρο εφαρμόζεται δεν έχει μέχρι σήμερα παρατηρηθεί μείωση του σωφρονιστικού πληθυσμού» (Παπαθεοδώρου, 2009:149). Αντιθέτως, μόνο στις ΗΠΑ ο πληθυσμός των φυλακών τριπλασιάστηκε από το 1980 έως το 2010 δημιουργώντας μεγάλο κόστος στους προϋπολογισμούς (Williams and Weathebum, 2019). Το ίδιο συμβαίνει και στην Ελλάδα όπου ο αριθμός των κρατουμένων είναι σταθερά υψηλός παρά τα συνεχή και ποικίλα μέτρα αποσυμφόρησης. Τέλος, προβλήματα εντοπίζονται και στο σύστημα εποπτείας. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, το 2019, κατόπιν ελέγχων προέκυψε έλλειμμα στο σύστημα της ηλεκτρονικής επιτήρησης και επιβλήθηκε ποινική ρήτρα 10.000 ευρώ στην ανάδοχο εταιρεία λόγω πλημμελούς εκτέλεσης του έργου με ορατό κίνδυνο τη δραπέτευση των επιτηρουμένων.

Συμπεράσματα

Ο κατ' οίκον περιορισμός με ηλεκτρονική επιτήρηση είναι ένας θεσμός που εισήχθη πρώτα στον αγγλοσαξωνικό κόσμο όπως στις ΗΠΑ, τον Καναδά και τη Μ. Βρετανία και ακολούθως από τη δεκαετία του '90 στην Ευρώπη και τον υπόλοιπο κόσμο. Στην αγγλική ορολογία εμφανίζεται κυρίως με τους όρους electronic monitoring και electronic tagging. Στην Ελλάδα λογίζεται είτε ως ενδιάμεσος περιοριστικός όρος, περισσότερος ήπιος από την προσωρινή κράτηση στο στάδιο της προδικασίας για τους υπόδικους, είτε ως εκούσιος εναλλακτικός τρόπος έκτισης της επιβληθείσας ποινής για κατάδικους και κρατούμενους. Στην πράξη, τοποθετείται ένα ηλεκτρονικό βραχιόλι στον αστράγαλο το οποίο διαθέτει πομπό και δέκτη και το οποίο στέλνει σήματα στο απομακρυσμένο κέντρο ελέγχου του ιδιωτικού παρόχου φύλαξης ο οποίος συνεργάζεται με την αστυνομία. Η παλαιότερη τεχνολογία χρησιμοποιούσε ραδιοσυχνότητες ενώ η πιο πρόσφατη εφαρμόζει συστήματα επιτήρησης με γεωεντοπισμό.

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή του νέου θεσμού συντελέστηκε το 2013 με τον Ν. 4205/213, με βασικό στόχο την αποσυμφόρηση των φυλακών, τη μείωση των σχετικών καταδικών από το ΕΔΑΔ και την υιοθέτηση μιας περισσότερο ανθρωπιστικής σωφρονιστικής πολιτικής. Υλοποιείται αποκλειστικά εθελοντικά στους υπόδικους για την αποτροπή τέλεσης νέων αδικημάτων εάν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής. Παράλληλα, απαιτείται οι υπόλοιποι ηπιότεροι περιοριστικοί όροι ή το βαρύτερο μέτρο της προσωρινής κράτησης να κριθούν απρόσφοροι. Ακόμα, η ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση καταλαμβάνει και τους καταδικασμένους - κρατούμενους εφόσον έχουν εκτίσει ένα σχετικά μικρό μέρος της επιβληθείσας ποινής τους. Θεωρητικά, αποτελεί άτυπο προστάδιο της ηπιότερης, από πλευράς συνθηκών, απόλυσης υπό τον όρο της ανάκλησης, η οποία απαιτεί μεγαλύτερο χρόνο έκτισης της ποινής. Συγχρόνως, η χρήση του νέου θεσμού μπορεί να γίνει στο πλαίσιο χορήγησης τακτικών ή εκπαιδευτικών αδειών, ολίγων ημερών, βάσει του Σωφρονιστικού Κώδικα.

Η ηλεκτρονική κατ' οίκον επιτήρηση εφαρμόζεται μόνο σε κακουργήματα καθώς εξαιρετικά και στο πλημμέλημα της ανθρωποκτονίας από αμέλεια κατά συρροή. Ακόμα, υπό συγκεκριμένους όρους και για ειδικές περιπτώσεις εφαρμόζεται και στους ανήλικους εφόσον έχουν συμπληρώσει την ηλικία των δεκαπέντε ετών. Το κόστος το επιβαρύνεται ο επιτηρούμενος εκτός και αν συντρέχουν λόγοι πενίας. Ως εκ τούτου, το σημαντικό ημερήσιο κόστος της χρήσης του βραχιολιού ενδεχομένως να είναι η βασικότερη αιτία μη διάδοσης του θεσμού στην Ελλάδα. Ελάχιστα άτομα το έχουν χρησιμοποιήσει μέχρι σήμερα τα οποία προέρχονται κυρίως από τις εύρωστες τάξεις του λευκού περιλαίμιου ή πρόκειται για ειδικές περιπτώσεις. Παρά το μειονεκτήματα του νέου θεσμού, που άπτονται κυρίως ζητημάτων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τα πλεονεκτήματα είναι σαφώς περισσότερα και εστιάζουν στην ομαλότερη και ευκολότερη επανένταξη του επιτηρούμενου στην κοινωνία, στην ενδυνάμωση της ψυχολογίας του επιτηρούμενου που απαγκιστρώνεται από το τοξικό περιβάλλον της φυλακής καθώς στην καλύτερη των συνθηκών κράτησης των υπολοίπων κρατουμένων των καταστημάτων κράτησης ένεκα της αποσυμφόρησης.

Η παρούσα έρευνα είναι σημαντική διότι πέραν της παρουσίασης του γενικού θεωρητικού πλαισίου της ηλεκτρονικής επιτήρησης κρίνει τον νέο θεσμό του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονικά μέσα στην Ελλάδα στην πράξη, χρησιμοποιώντας πρόσφατα στοιχεία κρατουμένων καθώς και τα ισχύοντα νομικά και τεχνολογικά δεδομένα. Αν και η εισαγωγή του νέου θεσμού πραγματοποιήθηκε με το Ν. 4205/2013 οι πρώτοι υπόδικοι και κατάδικοι υιοθέτησαν το ηλεκτρονικό βραχιόλι σταδιακά μετά το 2015. Δεδομένου ότι μέχρι σήμερα η αποδοχή του νέου θεσμού ήταν πολύ μικρή από τους κρατούμενους, η έρευνα φωτίζει πτυχές του συγκεκριμένου ποινικού μέτρου μέσω απτών παραδειγμάτων εγκλείστων, συνδυάζοντας την κοινωνική πραγματικότητα με τις ισχύουσες νομικές διατάξεις όπως προέκυψαν μετά τις σωρευτικές αλλαγές στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και τον Ποινικό Κώδικα το 2019. Παράλληλα, πέραν της εξέτασης των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και της νομικής φύσης του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονικά μέσα παρουσιάζονται οι πρόσφατες συσκευές ηλεκτρονικής κατόπτευσης που χρησιμοποιούνται ενώ γίνεται προσπάθεια να διευκρινιστούν οι λόγοι της περιορισμένης αποδοχής του συγκεκριμένου μέτρου από τους υπόδικους και κατάδικους στην Ελλάδα, ερευνώντας τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του νέου θεσμού.

References

Ελληνική

- Γιάνναρου, Λ. (2012). Κατ' οίκον κρατούμενοι με 'βραχιόλι'. *Η Καθημερινή*. Ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/society/468384/kat-oikon-kratoymenoi-me-vrachioli/>
- Γκέρδης, Δ. (2018). Για ποιο λόγο οι Σουηδοί βάζουν microchips στα σώματά τους; *unboxholics.com*. Ανακτήθηκε από <https://unboxholics.com/stories/32319-gia-poiion-logo-oi-souidoi-vazoun-microchips-sta-somata-tous>
- Γκούβα, Αικ. (2006). *Νέες μορφές κοινωνικού ελέγχου και ο περιορισμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων: ο ρόλος της σύγχρονης τεχνολογίας* [Διπλωματική εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Τμήμα: Κοινωνιολογίας – Εγκληματολογίας]. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών: Η Σύγχρονη Εγκληματικότητα και η Αντιμετώπισή της.
- Δημητριάδης, Ν. (2020). 'Βραχιόλι' σε κάθε επικίνδυνο κρατούμενο – Επεκτείνεται το σύστημα ηλεκτρονικής επιτήρησης. *Παραπολιτικά*. Ανακτήθηκε από: <https://www.prapolitika.gr/ellada/article/1038135/vrachioli-se-kathe-epikinduno-kratoumeno-epekteinetai-to-sustima-ilektronikis-epitirisis/>
- Καραμανώλη, Ε. (2017). 'Βραχιολάκι' για βαριά κακοουργήματα με τροπολογία Κοντονή. *Η Καθημερινή*. Ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/politics/927353/vrachiolaki-gia-varia-kakourgimata-me-tropologia-kontoni/>
- Κόλλια, Ελ. (2016). 'Βραχιολάκι' πρώτη φορά σε κρατούμενο - φοιτητή. *Το Βήμα*. Ανακτήθηκε από <https://www.tovima.gr/2016/04/12/society/braxiolaki-prwti-fora-se-kratoumeno-foititi/>
- Κουράκης, Ν. (2015). *Ο θεσμός του κατ' οίκον περιορισμού με ηλεκτρονική επιτήρηση, εισαγωγική και κριτική προσέγγιση στον θεσμό ιδίως μετά τη θέσπιση του Ν. 4205/2013*. Εισήγηση στο Πρώτο Παγκύπριο Συνέδριο Ποινικού Δικαίου και Εγκληματολογίας, Λευκωσία, Κύπρος. Ανακτήθηκε από <http://crime-in-crisis.com/wp-content/uploads/pdfbio/katoikon%20periorismos.pdf>
- Λαγάνης, Μ. (2016). Έκοψε το βραχιολάκι και 'πέταξε' για την ελευθερία. *Το Ποντίκι*. Ανακτήθηκε από <https://www.topontiki.gr/2016/11/20/ekopse-to-vrachiolaki-ke-petaxe-pros-tin-eleftheria/>
- Λαμπρόπουλος, Β. (2015). Τα μυστικά των 'βραχιολιών' των κρατουμένων. *Περιοδικό για την ασφάλεια Security Manager*. Ανακτήθηκε από: <https://www.securitymanager.gr/ta-mystika-ton-vrachiolion-ton-kratoumenon/>
- Όργουελ, Τζ. (1978). *1984* (Ν. Μπάρτη, Μτφρ.), (Φιλολογική Ομάδα Κάκτου, Επιμ.), (α' εκδ.). Κάκτος. (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1949).
- Πανούσης, Γ. (2008). *Ο Μεγάλος Αδελφός και οι μικροί ανάδελφοι εχθροί του -ή το δίλημμα του επιτηρούμενου-*. Αντ. Ν. Σάκκουλα.
- Παπαθεοδώρου, Θ. (2009). *Επιτηρούμενη Δημοκρατία, Η ηλεκτρονική παρακολούθηση των πολιτών στην κοινωνία της διακινδύνευσης*. Βιβλιόραμα.
- Παπαδόπουλος, Γ. (2016). Μόνο δύο κρατούμενοι φόρεσαν 'βραχιολάκι'. *Η Καθημερινή*. Ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/society/854480/mono-dyo-kratoymenoi-foresan-vrachiolaki/>

- Παπαδόπουλος, Γ. (2016β). Το 'βραχιολάκι', η μικρή αποδοχή και η απόδραση. *Η Καθημερινή*. Ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/society/885437/to-vrachiolaki-i-mikri-apodochi-kai-i-apodراسi/>
- Παραράς, Π. (2015). Επιτήρηση των αδειούχων κρατούμενων με ηλεκτρονικό βραχιόλι (bracelet électronique). *Δικαιώματα του ανθρώπου*, 65, 681-693.
- Ρήγου, Μ. (2014). Από την ψηφιακή επανάσταση στην ψηφιακή επιτήρηση. Σιδέρης.
- Σουλιώτης, Γ. (2021, Ιανουάριος 4). Αποσυμφόρηση φυλακών μέσω κοινωνικής εργασίας, *Η Καθημερινή*. Ανακτήθηκε από <https://www.kathimerini.gr/society/561214579/aposymforisi-fylakon-meso-koinonikis-ergasias/>
- Τουργέλης, Π. (χ.χ.). Ο κατ' οίκον περιορισμός και η ηλεκτρονική επιτήρηση. *Νομική εφημερίδα curia.gr*. Ανακτήθηκε από <https://curia.gr/o-kat-oikon-periorismos-kai-i-ilektroniki-epitirisi/>
- Τσουνάκου - Ρουσιά, Ελ. (2017). Οι ελληνικές φυλακές ως πεδίο παραβίασης του ά. 3 της ΕΣΔΑ. *The Art of Crime*, 2. Ανακτήθηκε από <https://theartofcrime.gr/%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%86%CF%85%CE%BB%CE%B1%CE%BA%CE%AD%CF%82-%CF%89%CF%82-%CF%80%CE%B5%CE%B4%CE%AF%CE%BF-%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%AF%CE%B1/>
- Χάξλεϋ, Α. (2002). *Θαυμαστός Καινούργιος Κόσμος*. Νησίδες. (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε το 1932).
- Foucault, M. (2011). *Επιτήρηση και τιμωρία, Η γέννηση της φυλακής*, (Τ. Μπέτζελος, Μτφρ.) Πλέθρον.

References

- Fahy, S., Gelb, A., Gramlich, J., & Stevenson, P. (2016). Use of Electronic Offender Tracking Devices Expands Sharply. *Pewtrusts.org*. Retrieved from https://www.pewtrusts.org/-/media/assets/2016/10/use_of_electronic_offender_tracking_devices_expands_sharply.pdf
- Williams, J., & Weathebum, D. (2019). Can Electronic Monitoring Reduce Reoffending? *IZA, Institute of Labor Economics*, No. 12122. Retrieved from <http://ftp.iza.org/dp12122.pdf>